

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

Кафедра професійної освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан економічного факультету

Викторія Грановська
Викторія ГРАНОВСЬКА

«28» травня 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК.02 ФІЛОСОФІЯ НАУКИ

(назва навчальної дисципліни)

освітній рівень третій (освітньо – науковий)
(назва освітнього рівня)

галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
(назва галузі знань)

спеціальність 051 «Економіка»
(шифр і назва спеціальності)

освітня програма економіка
(назва освітньої програми)

факультет економічний
(назва факультету)

2019 р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Філософія науки» підготовки фахівців на третьому (освітньо – науковому) рівні вищої освіти спеціальності 051 «Економіка».

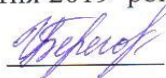
РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Галина БЕРЕГОВА, доктор філософських наук, професор

Робочу програму навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри професійної освіти

Протокол № 10 від «22» квітня 2019 року

Завідувач кафедри

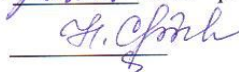

Галина БЕРЕГОВА

Схвалено науково-методичною комісією зі спеціальності 051 «Економіка»

Протокол № 10 від «20» травня 2019 року

Голова

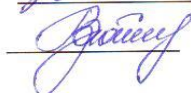

Наталія ТАНКЛЕВСЬКА

Затверджено Вченою радою економічного факультету

Протокол № 10 від «27» травня 2019 року

Голова

Вікторія ГРАНОВСЬКА

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	вечірня форма навчання
Кількість кредитів – 6,0	Галузь знань <u>05 «Соціальні та поведінкові науки»</u> (шифр і назва)	нормативна	
Змістових частин – 2	Спеціальність: <u>051 «Економіка»</u>	Рік підготовки:	
Індивідуальне науково-дослідне завдання: Філософське осмислення культурного простору		1-й	1-й
Загальна кількість годин – 180		Семестр	
		1 – 2-й	1-2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 год. самостійної роботи здобувача – 3 год.	Третій (освітньо-науковий) рівень: Ph.D <u>«Доктор філософії»</u>	Лекції	
		24 год.	24 год.
		Практичні, семінарські	
		22 год.	22 год.
		Лабораторні	
		- год.	- год.
		Самостійна робота	
		68 год.	68 год.
		Індивідуальні завдання: 68 год.	
		Вид і форма контролю: залік/екзамен	

* Примітка:

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 46/134 (25%/75%)

для вечірньої форми навчання – 46/134 (25%/75%)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета спонукання здобувачів до філософського осмислення сучасної наукової дійсності, підвищення їхнього рівня абстрактного мислення як необхідної умови формування загальної й наукової культури мислення.

Завдання: ввести здобувачів у сферу формування, функціонування і розвитку духовного виробництва, що продукує знання з основних проблем буття, мислення і пізнання; сприяти становленню в них наукового світогляду та творчого мислення; націлити майбутніх фахівців на ціннісні орієнтири, що відповідають вимогам часу.

Знання та вміння, що формуються під час вивчення дисципліни. Після вивчення дисципліни здобувач повинен:

Знати:

- ✓ специфіку філософського знання та його місце в системі гуманітарних наук;
- ✓ основні філософські категорії й парадигму їх сучасного використання;
- ✓ етапи розвитку світової та вітчизняної філософської наукової думки;
- ✓ сутність сучасних неklasичних філософських систем;
- ✓ головні світоглядно-філософські проблеми сьогодення;

- ✓ рівні та форми виявлення буття;
- ✓ основи гносеології;
- ✓ специфіку і структуру наукового пізнання;
- ✓ проблеми філософської антропології;
- ✓ ціннісну природу культуротворення;
- ✓ основні категорії соціальної філософії;
- ✓ глобальні проблеми сучасності та можливі шляхи їхнього розв'язання.

ВМІТИ:

- ✓ засвоїти специфіку філософського осягнення дійсності;
- ✓ вільно володіти понятійно-категоріальним апаратом філософії;
- ✓ оперувати набутими історико-філософськими знаннями при виробленні власної світоглядної позиції;
- ✓ застосовувати набуті знання при аналізі нагальних проблем сьогодення;
- ✓ розкривати взаємозв'язок між явищами, виявляти й аналізувати суперечності;
- ✓ використовувати філософські методи дослідження у своїй науковій діяльності;
- ✓ написати статтю (реферат), підготувати доповідь на наукову конференцію (семінар) з філософської проблематики;
- ✓ творчо підходити до вирішення фахових завдань.

Програмні компетентності, якими повинен оволодіти здобувач:

- здатність продемонструвати знання і розуміння наукових фактів, концепцій, теорій, принципів, методів і методології;
- здатність до активного використання навичок критичного мислення, технік прийняття рішень, методик підготовки та проведення наукових дискусій;
- здатність до аргументованого обґрунтування своїх поглядів та гіпотез, генерувати нові ідеї (креативність), демонстрування творчого та інноваційного потенціалу в синтезі рішень і в розробці проектів;
- здатність застосовувати отримані філософсько-світоглядні знання при вирішенні професійних проблем та осмислення їх впливу на розвиток сучасного світу, розуміння сучасних тенденцій і закономірностей розвитку вітчизняної науки в умовах глобалізації;
- здатність методологічно грамотно здійснювати наукове дослідження, інтерпретувати його результати, аналізувати, розробляти та впроваджувати рекомендації щодо управління можливими напрямками розвитку проблемної ситуації;
- здатність здійснювати критичний аналіз, оцінювання і синтез нових та складних ідей в економіці, розробляти та реалізувати наукові проекти, включаючи власні дослідження, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання;
- здатність до подальшого навчання, вміння, формування проблеми та знаходити шляхи їх вирішення в економічній системі.

Програмні результати навчання:

- знати науковий (діловий) стиль викладання матеріалів наукових досліджень українською та іноземними мовами, правила оприлюднення результатів своїх досліджень;
- знати основні форми мислення, правила умовиводу і доказу; методи визначення істинності та хибності наукових гіпотез та їх обґрунтування; критично осмислювати наукові тексти, обґрунтовано формулювати свою точку зору; знати правила академічної доброчесності;
- знати особливості міждисциплінарних взаємодій, характерних для сучасної науки і філософії; особливості філософсько-світоглядних засад, сучасних тенденцій, напрямків і закономірностей розвитку вітчизняної науки в умовах глобалізації й інтернаціоналізації;
- вміння орієнтуватися в складних філософських проблемах сучасної науки і способах їх вирішення; застосовувати філософські принципи та концепції при здійсненні наукового дослідження.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістова частина 1. Покликання філософії та її історичні типи.

Тема 1. Філософія науки, коло її проблем та роль у суспільстві.

Філософія як вищий тип світогляду, його особливості. Предмет філософії. «Основне питання» філософії та його складові. Мета і зміст філософії науки. Функції філософії науки. Структура філософії. Співвідношення філософії, науки, релігії та мистецтва.

Тема 2. Генеза світової філософії: Давній світ, Середньовіччя та Відродження.

Природа філософії західного та східного типу, їх взаємодоповнюваність і оригінальність. Канонічні джерела, світоглядні ідеї та філософські школи Стародавньої Індії. Особливості та основні напрями Давньокитайської філософії. Поняття античної філософії. Етапи її розвитку та загальні особливості. Антична філософія досократівського періоду. Натурфілософські ідеї представників Мілетської школи. Діалектика та гносеологія Геракліта. «Числова філософія» піфагорійців. Атомістичне вчення Демокрита. Ідеї та представники високої класики у розвитку античної філософії. Філософські погляди та метод Сократа. Об'єктивний ідеалізм Платона. Філософське вчення Аристотеля. Загальні риси, провідні школи та ідейні здобутки пізньої античної філософії. Епікуреїзм. Стоїцизм. Скептицизм. Неоплатонізм. Основні риси середньовічної християнської філософії. Патристика. А. Августин. Схоластика. Т. Аквінський. Містика. Б. Клервоський. Дж. Бонавентура. Загальна характеристика ренесансної філософії: специфіка, коло проблем, представники. Натурфілософія епохи Відродження. М. Кузанський. Г. Галілей. М. Коперник. Дж. Бруно. Соціально-політичні доктрини ренесансної епохи. Н. Макіавеллі. Т. Мор. Т. Кампанелла.

Тема 3. Генеза світової філософії: Новий і Новітній час.

Наукоцентризм філософії Нового часу. Розвиток методології та гносеології у філософії Нового часу. Провідні філософські позиції в тлумаченні пізнання. Емпіризм Ф. Бекона. Раціоналізм Р. Декарта. Емпіризм Дж. Локка. Онтологія Нового часу про світобудову та місце в ній людини. Дуалізм Р. Декарта. Пантеїзм Б. Спінози. Монадологія Г. Лейбніца. Філософія французького Просвітництва про місце і роль людини в світі. Вольтер. Ж.-Ж. Руссо. Німецька класична філософія як особливий етап розвитку новоєвропейської філософії. Іммануїл Кант – засновник німецької класичної філософії. Філософія Г.-В.-Ф. Гегеля як найвище досягнення німецької класичної філософії. Антропологічний принцип філософії Л. Фейєрбаха. Загальні особливості філософії кінця XIX–XX ст. Основні ідеї сциєнтистської філософії (позитивізм, неопозитивізм, постпозитивізм). Філософські течії антропологічного спрямування («філософія життя»; екзистенціалізм; психоаналіз і неофрейдизм тощо). Релігійна філософія XX ст. (неотомізм; тейярдизм тощо).

Тема 4. Традиції розвитку філософської думки в Україні.

Загальні особливості української філософії та етапи її розвитку. Філософські джерела та ідеї часів Київської Русі. Філософія українського гуманізму. Поява професійної філософії в Україні. Філософія в Києво-Могилянській академії. Життя та філософська творчість Г. Сковороди. Філософія України другої половини XIX–початку XX ст. Особливості розвитку української філософії XX ст.

Змістова частина 2. Методологічні засади філософії.

Тема 5. Філософське розуміння світу.

Світ як єдність об'єктивної дійсності та дійсності людських сутнісних сил. Філософський зміст категорії «буття». Сучасна наука про рівні та форми виявлення буття. Матерія як субстанція. Історичні уявлення про матерію. Рух як спосіб існування матерії. Види руху. Простір і час – форми буття матерії. Основні властивості простору і часу.

Тема 6. Феноменологія свідомості.

Проблема онтологічного статусу свідомості. Основні концепції походження свідомості. Соціокультурна сутність свідомості. Ідеальний статус буття свідомості. Свідомість і мова. Структура та функції індивідуальної свідомості. Суспільна свідомість та її форми.

Тема 7. Пізнання і його основні форми.

Поняття пізнання та його змістові складові. Основні принципи пізнання. Види пізнання та їх взаємозв'язок. Рівні та форми пізнання. Пізнання як процес. Поняття істини у пізнанні. Критерії істинності знань. Особливості, рівні та форми наукового пізнання. Основні методи наукового пізнання.

Тема 8. Людина як предмет філософського осмислення.

Проблематичність людського буття. Буття, життя та існування людини. Проблема походження людини. Співвідношення понять «людина – індивід – особа – особистість – індивідуальність». Природне та соціальне, персональне та трансцендентальне в людині. Вихідні цінності людського буття. Свобода, її види та характер виявів. Смерть, безсмертя та проблема смислу життя.

Тема 9. Суспільство: основи філософського аналізу.

Основні підходи до розуміння суспільства у філософській традиції. Сучасні філософські концепції суспільства. Суспільство як самоорганізуюча і саморозвиваюча система. Основні сфери життєдіяльності суспільства. Матеріальне виробництво. Соціальна структура суспільства. Соціальна група та її типи. Історичні форми спільності людей. Суспільство як система соціальних відносин та їх типологія.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						вечірня форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
Змістова частина 1. Покликання філософії, її історичні типи та методологічні засади												
Тема 1. Філософія науки, коло її проблем та роль у суспільстві	22	4	2		8	8	22	4	2		8	8
Тема 2. Генеза світової філософії: Давній світ, Середньовіччя та Відродження	20	2	2		8	8	20	2	2		8	8
Тема 3. Генеза світової філософії: Новий і Новітній час	20	2	2		8	8	20	2	2		8	8
Тема 4. Традиції розвитку філософської думки в Україні.	20	2	2		8	8	20	2	2		8	8
Разом за змістовою частиною 1	82	10	8		32	32	82	10	8		32	32
Змістова частина 2. Методологічні засади філософії												
Тема 5. Філософське розуміння світу	22	2	4		8	8	22	2	4		8	8
Тема 6. Феноменологія свідомості	22	2	4		8	8	22	2	4		8	8
Тема 7. Пізнання і його основні форми	18	2	2		8	6	18	2	2		8	6
Тема 8. Людина як предмет філософського осмислення	18	4	2		6	6	18	4	2		6	6
Тема 9. Суспільство: основи філософського аналізу	18	4	2		6	6	18	4	2		6	6
Разом за змістовою частиною 2	98	14	14		36	34	98	14	14		36	34
Усього годин	180	24	22		68	66	180	24	22		68	66

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Філософія науки, коло її проблем та роль у суспільстві	4
2	Генеza світової філософії: Давній світ, Середньовіччя та Відродження	2
3	Генеza світової філософії: Новий і Новітній час	2
4	Традиції розвитку філософської думки в Україні	2
5	Філософське розуміння світу	2
6	Феноменологія свідомості	2
7	Пізнання і його основні форми	2
8	Людина як предмет філософського осмислення	4
9	Суспільство: основи філософського аналізу	4
Разом		24

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Філософія науки, коло її проблем та роль у суспільстві	2
2	Генеza світової філософії: Давній світ, Середньовіччя та Відродження	2
3	Генеza світової філософії: Новий і Новітній час	2
4	Традиції розвитку філософської думки в Україні	2
5	Філософське розуміння світу	4
6	Феноменологія свідомості	4
7	Пізнання і його основні форми	2
8	Людина як предмет філософського осмислення	2
9	Суспільство: основи філософського аналізу	2
Разом		24

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
...		

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Філософія як теоретична основа світогляду.	4
2	Поняття методу філософської рефлексії.	2
3	Особливості філософії Давньої Індії.	4

4	Особливості філософії Давнього Китаю.	2
5	Концепція буття у філософії елеатів.	4
6	Схоластика та містика як провідні напрями середньовічної філософії: тотожне та відмінне.	2
7	Вихідні ідеї філософії гуманізму та їх світоглядне значення.	4
8	Проблема метода і методології у філософії Нового часу.	2
9	«Категоричний імператив» І. Канта.	4
10	Основні ідеї філософії неопозитивізму та їх значення для розвитку пізнання.	2
11	Проблема людини та її свободи у філософії екзистенціалізму.	4
12	Філософія Г.С. Сковороди.	2
13	Основні напрями розвитку філософської думки в українській діаспорі.	4
14	Вихідні концепції буття в історії філософії.	2
15	Роль сучасної науки у розумінні процесу розвитку.	2
16	Особливості прояву просторово-часових якостей у соціальних процесах, живій і неживій природі.	2
17	Основні концепції походження свідомості.	2
18	Інтуїтивний спосіб пізнавального осягнення реальності.	2
19	Істина, неправда, дезінформація, омана.	2
20	Софістика та еkleктика - альтернативи діалектики як логіки.	2
21	Світоглядне та методологічне значення законів діалектики.	2
22	Проблема людської свободи в історико-філософській традиції.	2
23	Смисложиттєві виміри буття людини.	2
24	Економічна сфера суспільства.	2
25	Соціальна сфера суспільства.	2
26	Духовна сфера суспільства.	2
27	Співвідношення понять «цивілізація» і «культура».	2
Разом		68

9. Індивідуальні завдання

1. Підготуйте реферат на тему: «Предметне самовизначення філософії».
2. Складіть опорний конспект з характеристикою філософської думки Стародавньої Індії та Китаю.
3. Конспективно визначить феномен античної філософії в європейській історії.
4. Проведіть порівняльний аналіз філософських систем Аврелія Августина і Томи Аквінського.
5. У чому полягає наукоцентризм філософії Нового часу? Підготуйте виступ з цього питання на практичне заняття.
6. Розкрийте відмінності у методологіях Ф.Бекона і Р.Декарта.
7. Оформіть тези основних ідей І.Канта, Г.В.Ф. Гегеля та Л.Фейербаха.
8. Складіть таблицю основних течій та шкіл сцієнтичного, антропологічного і релігійного напрямів філософії ХХ ст.
9. Напишіть коротку анотацію на роботу Г. Сковороди «Потоп Земний».
10. Складіть схему-конспект відповіді на питання про еволюцію поглядів на проблему Буття.
11. Підготуйте у письмовому вигляді стислий виклад сутності феномену самосвідомості.
12. Складіть тези повідомлення про інтуїтивний спосіб пізнавального осягнення реальності.
13. Напишіть коротке есе про своє бачення проблеми походження людини.
14. На основі довідкової літератури складіть словник понять: природа, суспільно-економічна формація, економічна сфера суспільства, соціальна сфера суспільства, політична сфера суспільства, духовна сфера суспільства, соціум.

10. Методи навчання

Лекції; бесіди; дискусії.

11. Методи контролю

Усне опитування, письмове фронтальне опитування, тестування.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота									Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістова частина 1				Змістова частина 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	40	100
6	8	8	6	6	6	6	6	8		

T1, T2 ... T18 – теми змістових частин

Схеми оцінювання ДВНЗ «ХДАУ»

Національна диференційована шкала

Оцінка	Мін. рівень досягнень	Макс. рівень досягнень
Відмінно/Excellent	90	100
Добре/Good	74	89
Задовільно/Satisfactory	60	73
Незадовільно/Fail	0	59

Національна недиференційована шкала

Зараховано/Passed	60	100
Не зараховано/Fail	0	59

Шкала ECTS

A	90	100
B	82	89
C	74	81
D	64	73
E	60	63
Fx	35	59
F	1	34

Шкала ECTS недиференційована шкала

P	60	100
F	0	59

12. Методичне забезпечення

1. Берегова Г. Д., Герасименко М. В. Плани семінарсько-практичних занять з дисципліни «Філософія» для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії (аспірантів). – Херсон: «Олді-плюс», 2019. – 28 с.
2. Берегова Г. Д., Герасименко М. В. Словник філософських понять і термінів. – Херсон: «Олді-плюс», 2019. – 76 с.
3. Герасименко М. В. Філософія. Частина 1. Покликання філософії та її історичні типи. Тестові завдання для поточного контролю знань.– Херсон: РВВ «Колос» ХДАУ, 2016.– 66 с.
4. Герасименко М. В. Філософія. Частина 2. Методологічні засади філософії. Тестові завдання для поточного контролю знань.– Херсон: РВВ «Колос» ХДАУ, 2016. – 56 с.

13. Рекомендована література

Базова

1. Баумейстер А. Вступ до філософських студій, або інтелектуальні подорожі до країни Філософії. Мала академія Наук України, 2017. 238 с.
2. Воронюк О. Л. Філософія : підручник. Київ : Медицина, 2015. 224 с.
3. Данильян О. Г., Дзюбань О. П. Філософія : підручник. Харків : Право, 2015. 432 с.
4. Петрушенко В. Л. Філософія : навч. посіб. для студентів вищих закладів освіти III-IV рівнів акредитації. Львів : «Магнолія плюс»; видавець СПД ФО В.М. Піча, 2015. 506 с.
5. Пішак О. В. Філософія: конспект лекцій. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2014. 177 с.
6. Філософія : підручник / В. С. Бліхар, А. Ф. Карась, М. П. Требін [та ін.] / за ред. В. В. Середи, М. М. Цимбалюка. – Львів : ЛьвДУВС, 2015. 428 с.
7. Філософія: історія, суспільство, освіта : підручник / Л. В. Губерський, В. Г. Кремень, В. В. Ільїн. – К. : ВПЦ «Київський ун-т», 2014. 591 с.

8. Філософія : навч. посіб. / [Л. В. Губерський та ін.] ; за ред. д-ра філос. наук, проф. І. Ф. Надольного. 8-е вид., стер. Київ: Вікар, 2014. 456 с.
9. Філософія : мислителі, ідеї, концепції: підручник / Кремень В. Г., Ільїн В. В. Київ : Книга, 2015. 528 с.

Допоміжна

1. Дахній А. Й. Нариси історії західної філософії XIX-XX ст.: навч. посіб. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2015. 486 с.
2. Декарт Р. Міркування про метод. Психологія і суспільство, 2015. № 2. С. 37-46.
3. Захара І. С. Українська філософія : навч. посіб. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2014. 353 с.
4. Історія світової та української філософії: навчально-методичний посібник: для здобувачів усіх спеціальностей і форм навчання / Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України»; [уклад. О.П. Бойко]. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2015. 121 с.
5. Філософія XX-XXI століть: імена: біограф. словник / [уклад. Ю. В. Омельченко]. – Київ : Фенікс, 2015. 211 с.

14. Інформаційні ресурси

1. Гносеологія [Електр. ресурс]. – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki/>
2. Історія філософії [Електр. ресурс]. – Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/%B2%F1%F2%EE%F0%B3%FF_%F4%B3%EB%EE%F1%EE%F4%B3%BF
3. Історичні типи світогляду [Електр. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.br.com.ua/referats/Philosophy/9829.htm>
4. Натурфілософія [Електр. ресурс]. – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki>
5. Німецька класична філософія [Електр. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/dovi6.html>
6. Номіналізм [Електр. ресурс]. – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki>
7. Основне питання філософії [Електр. ресурс]. – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki>
8. Філософія [Електр. ресурс]. – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki/%EB%EE%F1%EE%F4%B3%FF>
9. Філософія життя [Електр. ресурс]. – Режим доступу: <http://books.br.com.ua/41679>
10. Філософія Нового часу [Електр. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.refine.org.ua/pageid-5355-1.html>
11. Філософія Середньовіччя [Електр. ресурс]. – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki>
12. Філософія Г. Сковороди [Електр. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.refine.org.ua/pageid-4519-1.html>